



Leila, student lerarenopleiding en moslim

“Een kruisje maken is lastig, maar op mijn stage doe ik het wel”

Als je geloof botst met de school

- » **Het Vlaamse onderwijs telt nog te weinig allochtone leraren.**
- » **Voor al het vak godsdienst in katholieke lagere scholen is een struikelblok.**
- » **Via alternatieve trajecten wil het katholiek onderwijs nu meer andersgelovige leraren voorbereiden op een opdracht in een katholieke school.**

Ze hebben een lerarendiploma én staan te trappelen om les te geven. Toch staan allochtone leraren als Leila en Zumra in veel katholieke lagere scholen als laatsten in de rij. Omdat ze niet gedoopt zijn. En daarom geen godsdienst mogen geven, wat integraal tot hun opdracht behoort. Via teamteaching en alternatieve opleidingstrajecten proberen scholen daar nu een mouw aan te passen. “Als je een goede leraar hebt die zich achter je pedagogische project schaaft, wat is dan het probleem?”, vraagt directeur Chrétien Vermachelen zich af.

Leila Najjar ging altijd al graag om met kinderen. Daarom wil ze kleuteronderwijzer worden. Ze schreef zich in aan de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven (Aalst). Ook al heeft ze Marokkaanse roots en is ze moslima. “Ik koos voor deze hogeschool omdat ik er vlakbij woon en de school een goede naam heeft. Ook mijn zus volgde er de lerarenopleiding, mijn andere zus bedrijfsmanagement. Het vak godsdienst volg ik zoals elk ander vak. Ik ging al naar een katholieke basisschool, dus ik wist er al veel van af. Als ik het studeer, denk ik er niet bij na. Tijdens mijn

stage gaf ik ook godsdienstles.” Toch vindt Leila het soms lastig om een kruisje te maken of te bidden. “Ik doe het, maar niet voor God, wel voor mijn stage. Als ik afgestudeerd ben, zal ik in alle netten solliciteren. Ik hoop op een job in het katholieke net, want daarvan ken ik de leerplannen.”

Ijdele hoop, weet de Limburgse Zumra*. Zij is van Turkse afkomst, moslima en studeerde enkele jaren geleden af als kleuterjuf. Sindsdien heeft ze enkel nog maar korte interims gedaan. “Ik ben wel goed voor korte vervangingen van enkele dagen. Nadien hoor ik steeds uitvluchten, zoals ‘we hebben wel extra uren, maar geen lokaal meer’ of ‘we hebben geen vacatures’. Dan ontdek ik de week daarna dat ze een pas afgestudeerde leraar hebben aangeworven. Mijn zontje gaat naar een katholieke school. De directeur weet dat ik vrij ben, maar zelfs hij vraagt me niets. Het onderwijs schreeuwt om rolmodellen en toch nemen ze mij niet aan. Zet dan maar een ‘witte’ leraar voor al die moslimkindjes, denk ik dan.”

Niet gedoopt

Leila en Zumra kampen met hetzelfde probleem: ze mogen geen katholieke godsdienst geven omdat ze niet gedoopt zijn. En wie niet gedoopt is, krijgt geen voordracht van het bisdom om het vak te geven, zelfs al heb je het bekwaamheidsbewijs op zak van de →

hogeschool. Om een niet-katholieke leraar zoals Leila en Zumra te kunnen aanwerven, moeten katholieke lagere scholen voor enkele uren per week een vervanger zoeken die wél godsdienst mag geven. Dat is voor veel scholen een moeilijke oefening.

“‘Mijn planning!’ zuchten zelfs de meest vooruitstrevende directeurs bij een kandidaat die geen godsdienst mag geven”, zegt Veerle Schuyten, departementshoofd lerarenopleiding van de Katholieke Hogeschool Limburg. “Het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) beschouwt lesgeven in het kleuter- en basisonderwijs immers als een geïntegreerde opdracht. Daarom is het VSKO ook geen voorstander van een vakleraar godsdienst.” Omdat meer dan de helft van alle Vlaamse basisscholen – 57 procent in de provincie Antwerpen tot 68 procent in West-Vlaanderen – tot het katholieke net behoort, is dat nefast voor de jobkansen van Leila en Zumra.

Zonevreemd

Bovendien lopen ook de ouders en het schoolbestuur niet altijd warm voor een allochtone leraar. Toen directeur Chrétien Vermachelen van De Vrije Basisschool Sint-Pieter in Hamme juf Nasife Balta aanwierf, dreigden drie ouders er zelfs mee hun kind van school weg te halen. “Ik vroeg ze om haar één schooljaar een kans te geven. Eind juni gaven ze toe dat ze blij waren met zo’n juf.” Toen hij haar voordroeg voor een vaste benoeming, zorgde dat ook voor geanimeerde discussies binnen het schoolbestuur. “‘Ze zal een aantrekkingspool worden voor allochtone leerlingen’, klonk het. Maar je kan een goede leraar niet van interim naar interim blijven schuiven. Zij bouwt ook rechten op voor een benoeming. Als je een goede juf hebt die zich achter de lijnen van je pedagogisch project schaaft, wat is dan eigenlijk het probleem?”



“Marokkaanse jongeren zetten niet zo snel de stap naar het hoger onderwijs”

“In sommige Vlaamse steden zie je scholen met allemaal allochtone leerlingen, maar enkel autochtone leraren. Dat noem ik ‘zonevreemde’ scholen”, zegt Vlaams Emancipatieambtenaar Ingrid Pelssers. “In de toekomst zal de samenleving enkel nog kleurrijker worden. Daarom moeten alle organisaties investeren in een divers personeelsbestand, zeker scholen. Allochtone leraren die hoger onderwijs gevolgd hebben én en een mooie job uitoefenen, kunnen een voorbeeld zijn voor hun leerlingen.”

Niet hypocriet

Om studenten die niet gelovig zijn of een ander geloof hebben een volwaardige kans te geven op een job, startten de lerarenopleidingen aan de KAHO Sint-Lieven en Thomas More Mechelen samen met het VSKO drie jaar geleden een alternatief opleidingstraject. “Studenten moeten hier niet hypocriet

zijn. Wie niet gedoopt is, een ander geloof heeft of gewoon geen godsdienst wil geven, hoeft het vak niet te volgen”, zegt Johan De Wilde, opleidingshoofd bachelor kleuteronderwijs van de KAHO Sint-Lieven. “In het eerste jaar volgen alle studenten ‘Religie, zingeving en levensbeschouwing’. Hier leren ze wat godsdienst geven betekent in de kleuterklas. Vanaf het tweede jaar kunnen ze voor het alternatieve traject kiezen. Daarin maken ze kennis met de leerplannen en het denkkader van een katholieke school. We leren hun hoe ze als niet- of andersgelovige kunnen bijdragen aan het katholieke-pedagogische project.”

Ook de Aalsterse studente lerarenopleiding Leila Najjar koos voor het alternatieve traject: “Ik word opgeleid om in een katholieke school les te geven en er samen te werken met collega’s, niet om zelf godsdienst te geven. Als niet-katholiek zou ik toch niet overtuigend overkomen bij mijn kleuters. Zo geef ik ook les tijdens mijn stage. De school geeft me de vrijheid om nu al uit te proberen hoe ik later mijn beroep wil uitoefenen”.

Teamteaching

De Vrije Basisschool Sint-Pieter in Hamme geeft via een duobaan andersgelovige leraren een plek op school. Directeur Chrétien Vermachelen: “Juf Nasife vertelt wel de verhalen uit de Bijbel. Maar als ze niet achter sommige zaken uit het leerplan staat, wisselt ze met haar collega gewoon even van klas.”

Basisschool VLEK in Grembergen – de stageschool van Leila Najjar – test teamteaching uit. “Vorig trimester organiseerden we al een testweek in de eerste kleuterklas”, zegt directeur Luk De Mey. “De ene juf geeft godsdienst, de andere niet. Dat verliep heel spontaan: een groepje luisterde naar een Bijbelverhaal bij de ‘godsdienstjuf’, terwijl een ander groepje knutselde rond dat verhaal met de andere

juf. Daarna schoven ze door.” De leraren evalueerden het project heel positief. “Ze raken heel goed op elkaar ingespeeld en ontdekken dat ze ook aan teamteaching kunnen doen voor bijvoorbeeld wiskundige initiatie.”

Pr-campagne

Zal het alternatieve traject binnenkort het katholieke project niet overvleugelen? Johan De Wilde van KAHO Sint-Lieven blijft voorzichtig. “We doen nog geen pr-campagne om anders- of niet-gelovige studenten aan te trekken. We willen eerst zeker zijn dat de meeste scholen mee zijn en dat het alternatieve traject echt naar werk leidt.” Een mening die de Katholieke Hogeschool Limburg deelt. Veerle Schuyten: “We hadden al drie jaar eerder op de kar kunnen springen met een alternatief traject, maar we voelden dat de tijd er niet rijp voor was. Daarom werken we er nu samen met de godsdienstinspectie en de pedagogische begeleidingsdienst aan. Volgend academiejaar kunnen we starten.” Geen dag te vroeg, vindt Leila Najjar. “Marokkaanse jongeren stappen niet zo snel naar het hoger onderwijs. Als ik voor de klas ga staan, merken ze: ‘We kunnen het wel.’” ✕

Studiedag diversiteit

Wil je onder andere Leila Najjar, Luk De Mey, Johan De Wilde en Mieke Van Hecke aan het woord horen over dit thema? Dan kan tijdens de studiedag ‘Verankeren van identiteit IN diversiteit’ van het Vlaams Verbond van Katholieke Hogescholen en het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs op 25 april van 12.30 tot 17 uur in Mechelen. Schrijf je uiterlijk 17 april in via www.vsko.be.



Welke plaats hebben andersgelovigen in het katholiek onderwijs? Drie vragen aan Mieke Van Hecke.

Een niet-katholieke leraar in een katholieke basisschool. Een onmogelijk huwelijk?

“Nee. Zolang je als leraar vanuit je professionele identiteit bijdraagt aan de katholieke identiteit van de school, is er geen probleem. Daarvoor hoeft je in je privéleven niet katholiek te zijn. Als je zoals katholieke scholen een uitgesproken project hebt, dan kies je voor medewerkers die zich met dat project kunnen vereenzelvigen. Hoe meer zulke leraren in je school, hoe meer je de identiteit van je school in de toekomst kan verzekeren. Scholen moeten bouwen aan een personeelsbeleid waardoor ze katholiek kunnen blijven. Anders eindigt het katholiek onderwijs.”

“Om hier les te geven hoef je in je privéleven niet katholiek te zijn”

Een autochtone én een allochtone kandidaat dienen zich aan voor dezelfde job. Wie kies je?

“Zolang er blanke, gedoopte kandidaten zijn, begrijp ik dat scholen daar de voorrang aan geven. Maar ik zie ook scholen die allochtone leraren bewust een plaats geven. Dat juich ik toe. We vragen aan onze scholen dat ze altijd onderbouwd afwijzen of aanwerven. Ook allochtone leraren moeten voldoen. Ze worden niet altijd afgewezen omdat ze andersgelovig zijn. Scholen moeten erover nadenken welke plaats anders- of niet-gelovige leraren kunnen krijgen, want ze zullen morgen sowieso in onze scholen lesgeven.”

Is meer kleur in je lerarenkorps een pluspunt voor je leerlingen?

“Door een allochtone leraar aan te werven, kies je er als school bewust voor om de verdraagzame maatschappij concreet te maken en de kennis over elkaar te vergroten. Daar is natuurlijk wel wat koudwatervrees voor. Zo protesteerden in één school de ouders tegen een allochtone leraar voor de klas. De school wierf haar dan maar aan als vervanger. Tegen het einde van het schooljaar waren de ouders voor haar gewonnen. Leerlingen krijgen ook een ander beeld van allochtonen als je ze een functie met gezag geeft. Zet ze dan niet in een zorg- of brugfunctie, maar voor de klas.”